

קובץ ג ט: כל הכעסנות שכעולם הבאות מצד הדרכה, במוסר, באמונה, בדיעות ובמעשים... אע"פ שהרבה חלקים מהם הם מלאים קדושה גדולה, ובאים גם כן מחסידות חשובה וטהרת לבב, מ"מ אין זה מונע מלהתחשב עם הצד החסרוני שבהם, וסוף כל סוף הדבר מוכרח להיות מתוקן. וכל המבוקש של הקדושה היותר עליונה יבא לעולמנו בדרך שלום והזדרכה מלאה נחת שלוה וכבוד. שורש כ"ז הוא חטא מי מריבה, וכעסו של משה אמירת שמעו נא המורים, שהביאה הכאת הסלע במקום שהיה ראוי להיות הרצון והפיוס והדיבור... ואם שאת והב וסופה כתיב ואהבה בסופה. אבל אין הרושם של האיבה הארעויות הולך לגמרי כלא שום הפסד. תורת חסד היא תורה זלעילא, תורת הסוד המתגלה לישירים. על פי אליהו ביטודה, בהתבסמו כבר, והרי הוא מוכן לשליחותו לבשר שלום, לעשות שלום בעולם, ולהשוות את המחלוקת, לקרב ולא לרחק. והוא בעצמו תוכן פתיחת הפה של משה רבינו, עישונו. לדבר אל הכלע במקום ההכאה שעברה.

קבצים מכת"ק ב עמ' נב: סוד חטא הכאת הסלע - הגמיה אשר נולדה במוח היותר גדול, בנשמה היותר מאירה ושוקקה להשליט את הכל, להוציא את ההשלמה אל הפועל בכח של התגברות... ובמקום דיבור נולדת הכאה, לשם התעלות הרוחניות וטובת הכלל. והמכים הולכים ופוחתים בערכם. בכל ירידה, המרשיות מתגברת והכלליות מתחלשות, עד שבאה היא לידי הירידה היותר איומה, שאין בה כ"א רעת לב, חפץ התגברות לבד, הכאה אילמת זועמת בלא שום תכונת זיבויו. כיון שנתערב קורטוב כזה ברוחניות הכללית, היה מוכרח שתפסק פעולת ההשפעה... משה מת ויהושע מכניס את ישראל לארץ, האופי הכביר מוכרח הוא להגנו... בפני לבנה אין נמצאת אותה הכביריות שבפני חמה, אין בה אותו הזוהר והעצמה, והוא גותן מקום גם לטובים והרבים ולאוי הנרות, שכל אחד מאיר בפניו.

עין איה ברכות ז: ע. ואמר ו' יוחנן יפה מרדות אחת בלבו של אדם יותר מכמה מלקיות. כאן הורונו חז"ל גועם דרך החינוך, כי לא במהלומות יחונך האדם כ"א בדרכי גועם. והיראה האמיתית היא יראת הרוממות ונבאה מצירוף האהבה הנאמנה. ועד הזמנים האחרונים לא ירדו חכמי הפדגוגיא לזה, וזיה דרך חינוכם רק במקל חובלים, עד הימים האלו שהנסיונות הרבות הוכיחו להשכיל את אשר הורו לנו חז"ל רוח קדשם.

מאור ושמש: צריך לידע ולהודיע לבני אדם המחברים את עצמם לצדיקים שלא ילמדו את עצמם לעשות כתנועותיהם והנהגותיהם כמצות אנשים מלומדה היינו מפני שהצדיק הוא עושה כך יעשה הוא ג"כ כמוהו כי זה הוא לא טוב מאד, רק שילמד לעשות כפי שכלו באמת לאמתו לעבוד את השי"ת בלב נכון. וזה הוא שאמר א"א וכן משק ביתי הוא דמשק אליעזר שדולה ומשקה מתורת רבו לאחרים פירוש שדולה ומשקה שלומד אותם לעשות מצות אנשים מלומדה לעשות מה שרבו עושה וזה לא טוב. והשיב לו השי"ת לא יירשך זה כי אם אשר יצא ממעיך ועדיין היה ירא אברהם שגם יוצאי חלציו יעשו מצות אנשים מלומדה בלא לב נכון וחכם ע"כ הוציא אותו החוצה וא"ל ספור הכוכבים וא"ל כה יהיה זרעך פירוש דוגמת הכוכבים שהם בעלי שכל כדכתיב והמשכילים יזהירו וגו' והכוכבים אינם מקבלים בהירות המאורות זה מזה רק כ"א הוא מאיר בפ"ע וע"כ המאורות של הכוכבים אינם דומים זל"ז והבטיחו השי"ת שכן יהיה זרעו שיעבדו את השי"ת כ"א לפי שכלו ולא יעשו מצות אנשים מלומדה:

מאור ושמש פתח: פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה. והנראה בכל זה הדנה מצינו שדורו של משה כמה פעמים היו מתרעמין ומתלוננים עליו, אעפ"י שראו יקר תפארת גדולתו שעשה נסים הרבה... ודורו של יהושע היו עובדי ה' באמת והכתוב העיד עליהם ויעבדו בני ישראל את ה' כל ימי יהושע וכל ימי הזקנים וגו' ובודאי לא היה זאת חלילה מחמת פגם נשמה ח"ו. אך הענין הוא כן מחמת גדול בהירות השכל של משה וגודל קדושתו שנתעלה יותר מכל הנבראים והוא היה מבחר היצורים שעלה למרום ולקח התורה ממקום רם ונשא אשר אין שום מלאך ושרף יכול לעלות שם, ע"כ לא היו יכולים בני זמרו להשיג שכלו ואפילו בחינותיו הקטנים לא השיגו... כמו מי שרואה להביט בשמש ואיני יכול מגודל בהירותו שעיניו כהות. ומפני זה היה ההכרח שיסתלק משה למרום וימלא מקומו איש כפי שכלם אשר יוכל לסבול וממנו יוכלו להשיג דרכי עבודה על נכון כפי מוח שלהם. וכשאמר הקב"ה למשה עלה אל הר העברים וגו' הבין משה מחמת שהגיע עת הסתלקותו עמד לבקש על נפשו ואמר יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה שיוכל להלוך כנגד רוחו של כאו"א.

(יד) נישלח משה מלאכים מקדש אל מלך אדום כה אמר אחריו ישראל... (יט) ניאמרו אליו בני ישראל במסלה נעלה... (כט) ניראו כל העדה כי גנע אהרן... נישמע הקנעני מלך ערד ישב הנגב כי בא ישראל דרך האמרים וילחם בישראל נישב מקנען שבי: רה"ש ג: וישמע הכנעני מלך ערד מה שמועה שמע שמת אהרן ונסתלקו עניי עבוד וכסבור ניתנה רשות להלחם בישראל.

(ב) נידר ישראל נדר לילנד ניאמר אם נתון תמן את העם הזה בידי והתקמתי את עריהם: ספרנו לג מ: גם זה זכות להם, כי לא אמרו כאבותם נתנה ראש גם בראותם מלחמה, אבל נדרו נדר לה' ושלמו. ראב"ע יד: (ג) התיצבו וראו את ישועת ה' - יש לתמוה איך יירא מוזהר גדולה של שש מאות אלף איש מהרודפים אחריהם. ולמה לא ילחמו על נפשם ועל בניהם. והתשובה כי המצרים היו אדונים לישראל וזה הדור היוצא ממצרים למד מנעוריו לסבול עול מצרים ונפשו שפלה. ואיך יוכל עתה להלחם עם אדוניו. והיו ישראל נרפים ואינם מלומדים למלחמה. הלא תראה כי עמלק בא בעם מועט ולולי תפלת משה היה חולש את ישראל. והשם לבדו שהוא עושה גדולות. ולו נתכנו עלילות. סבב שמתו כל העם היוצא ממצרים הזכרים. כי אין כח בהם להלחם בכנענים עד שקם דור אחר דור המדבר שלא ראו גלות. והיתה להם נפש גבוהה.

(ג) נישמע ינדד בקול ישראל ויתן את הקנעני ויטרום אתהם ואת עריהם ויקרא שם המקום חרמה: (ה) נידבר העם באלהים ובמשה למה העליחנו ממצרים למות במדבר כי אין לחם ואין מים ונקשנו קצה בלחם הקלל: (ג) משם נסעו ויחננו מעבר ארנון... (ז) ומשם בארנה הוא הבאר אשר אמר ינדד למשה אסף את העם ואתנה להם מים: (יז) אז ישיר ישראל את השירה הזאת עלי באר ענו לה: (כא) נישלח ישראל מלאכים אל סיון מלך האמרי לאמר: (כג) ולא נתן סיון את ישראל עבר בגבלו ויאסף סיון את כל עמו ויצא לקראת ישראל המדברה ויבא יחצה וילחם בישראל: (כד) ונכדו ישראל לפי חרב (כה) ניקח ישראל את כל הערים האלה וישב ישראל בקל ערי האמרי בקשבון וקכל בנתיב: (כו) כי חשבון עיר סיון מלך האמרי הוא והוא נלחם בקל מואב הראשון ויקח את כל ארצו מידו עד ארנון:

גיטין לח: אמר רב פפא עמון ומואב טהרו בסיחון. (לא) נישב ישראל בארץ האמרי: (לב) נישלח משה לרגל את יעזר ויקדו בנתיב ויורש את האמרי אשר שם: (לג) ניקנו ויעלו דרך הכישן ויצא עוג מלך הכישן לקראתם הוא וכל עמו למלחמה ארעי: (לד) ניאמר ינדד אל משה אל תירא אתו כי בידך נתתי אתו ואת ארצו ועשית לו כאשר עשית לסיחון מלך האמרי אשר יושב בקשבון: (לה) נפנו אתו ואת בניו ואת כל עמו עד בלתי השאיר לו שריד ויירשו את ארצו: (א) ניקעו בני ישראל ויחננו בערבות מואב מעבר לירדן ורחו: